

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Серія "Науковці університету"

**Володимир Семенович
Жученко**

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ
ПОКАЖЧИК

Полтава
2013

УДК 016:929:[33] В. Жученко

ББК 91.9-65

Ж 94

У п о р я д н и к и :

Л. І. Яковенко, доктор економічних наук, професор, зав. кафедри політекономії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Т. А. Непокупна, кандидат економічних наук, доцент кафедри політекономії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

В. В. Орехова, заступник директора з науково-методичної роботи бібліотеки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

І. М. Лесунова, заступник директора наукової бібліотеки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

За редакцією доктора філологічних наук,
професора **М.І. Степаненка**

Жученко Володимир Семенович : біобібліографічний
Ж 94 покажчик : до 90-річчя від дня народження / упоряд.
Л. І. Яковенко, Т. А. Непокупна, І. М. Лесунова та ін. ; за ред.
М. І. Степаненка. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка,
2013. – 52 с.: 12 іл. – (Серія «Науковці університету»).

У виданні представлено бібліографію професора кафедри політекономії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Жученка Володимира Семеновича. Бібліографічний покажчик, укладений з нагоди 90-річчя від дня народження вченого, містить автобіографію, відомості про життя, педагогічну та творчу діяльність знаного вченого – історика економічної думки, автора наукових та навчальних видань.

Видання стане у нагоді науково-педагогічним працівникам, фахівцям у галузі економічної теорії, економічної історії та історії економічних учень, студентам, аспірантам, учителям, бібліотечним працівникам, а також усім, кого цікавить постать В.С. Жученка.

УДК 016:929:[33] В. Жученко
ББК 91.9-65

Рекомендовано до друку вченою радою Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (протокол № 4 від 26.11.2013 р.)

© Колектив упорядників, 2013

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2013

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Серед вітчизняних учених-економістів, які досліджують і розвивають питання економічної теорії та історії економічної думки, доктор економічних наук, професор Жученко – істинний патріарх, Учитель і наставник кількох поколінь вітчизняних економістів, спадкоємець славних університетських традицій. Володимир Семенович закінчив Київський державний університет імені Тараса Шевченка. Усюди, де працював учений – у стінах alma mater у 50-60 роках ХХ ст., у Київському інституті народного господарства, в Інституті економіки Академії наук України в 70-х роках, а затим – майже 40 років у Полтавському педагогічному – він є прикладом відданого служіння науці, професіоналізму, патріотизму, толерантності, людяності.

Колектив кафедри політекономії

Володимира Семеновича вирізняє здатність братися за складні справи, активна громадянська позиція, творчий підхід до роботи, вірність власним переконанням.

Професора поважають і пишаються знайомством з ним, до його думки прислуховуються, його ідеями надихаються.

Колектив кафедри політекономії, якою Володимир Семенович довгий час керував, на якій нині працює професором, дякує за багаторічну роботу, береже безцінний досвід, яким щедро ділиться наставник, зичить добра і сподівається на подальшу плідну співпрацю!

*Завідувач кафедри політекономії
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка,
доктор економічних наук, професор Яковенко Л.І.*

ВОЛОДИМИР СЕМЕНОВИЧ ЖУЧЕНКО

Народився 25 грудня 1923 року в селі Келебердівка Решетилівського району Полтавської області. Після закінчення середньої школи навчався у Київському державному університеті імені Т.Г. Шевченка.

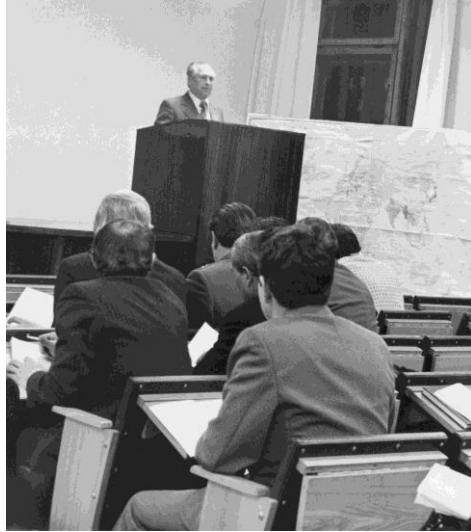
У роки Великої Вітчизняної війни перебував у лавах Радянської армії (1941–1946 рр.). Після війни повернувся на навчання і закінчив університет у 1948 р.

На початку 50-х років захистив кандидатську дисертацію. Працював доцентом, завідувачем кафедри історії народного господарства й економічної думки, головним ученим секретарем у Київському державному університеті імені Т.Г. Шевченка (1951–1960 рр.); доцентом, деканом факультету в Київському інституті народного господарства (1960–1969 рр.); завідувачем відділу історії економічної думки в Україні Інституту економіки АН України; заступником директора Інституту економіки з наукової роботи АН України (1969–1975 рр.).

У 1974 р. захистив докторську дисертацію, у 1976 р. – одержав звання професора.

З 1975 р. і донині працює в Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка професором, завідувачем кафедри політекономії (1975–1992 рр.); проректором з навчальної роботи (1978–1986 рр.).

Упродовж 20 років працював викладачем Інституту підвищення кваліфікації викладачів суспільних наук (м. Київ), Інституту марксизму-ленінізму, лектором товариства «Знання». Під його керівництвом захистили кандидатські дисертації 20 молодих науковців, у тому числі два іноземці.

За науково-педагогічну діяльність неодноразово заохочувався відзнаками, нагороджений медаллю А.С. Макаренка.

Проф. В.С. Жученко опублікував понад 120 наукових праць (монографій, брошур, статей) із питань історії економічної думки в Україні, економічної історії, теоретичних проблем політекономії та критики сучасних економічних теорій у країнах Заходу.

Був відповідальним редактором наукового збірника Інституту економіки АН УРСР “Історія народного господарства та економічної думки УРСР”, членом редколегії видання “Збірник наукових праць ПДП ім. В. Г. Короленка”.

ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ ПРОФЕСОРА ВОЛОДИМИРА СЕМЕНОВИЧА ЖУЧЕНКА

1959

1. Критика Н. И. Зибером русской вульгарной политической экономии / В. С. Жученко // Научные доклады высш. шк. Экономические науки. – 1959. – № 3. – С. 108–117.

1968

2. М. І. Зібер – коментатор і популяризатор економічного вчення Карла Маркса : учб. посіб. / В. С. Жученко. – К., 1968. – 95 с.

1969

3. Соціально-економічна програма революційного народництва на Україні / В. С. Жученко. – К. : Вид-во Київського ун-ту, 1969. – 283 с.

1971

4. До характеристики соціалістичних поглядів С. Подолинського / В. С. Жученко // Історія народного господарства та економічної думки Української РСР : республ. міжвідомч. зб. / АН УРСР, Ін-т економіки. – К., 1971. – Вип. 6. – С. 72–80.

1975

5. Общественно-экономические взгляды декабристов / В. С. Жученко // Экономика Советской Украины. – 1975. – № 12. – С. 49–55.

6. **Суспільно-економічні погляди декабристів** / В. Жученко, І. Рознер // Економіка Радянської України. – 1975. – № 12. – С. 49–55.

7. **І. Франко як критик буржуазної ідеології** / В. С. Жученко // Історія народного господарства та економічної думки Української РСР : республ. міжвідомч. зб. / АН УРСР, Ін-т економіки. – К., 1975. – Вип. 9. – С. 147–160.

1976

8. **Аграрна політика КПРС в УРСР в 20–30 роки** / [Серед авторів В.С. Жученко]. – К., 1976.

9. **Агропромислові комплекси** : метод. розробка / В. С. Жученко. – Полтава, 1976.

10. **Деякі питання НЕПу в партійних документах і в українській радянській економічній літературі початку 20-х років** / В. С. Жученко // Історія народного господарства та економічної думки Української РСР : республ. міжвідомч. зб. / АН УРСР, Ін-т економіки. – К., 1976. – Вип. 10. – С. 79–85.

11. **Некоторые вопросы экономического прогнозирования в СССР** / В. С. Жученко // Вопросы организации управления народным хозяйством социалистических держав на современном этапе. – М., 1976.

12. **Проблемы комплексного использования минерально-сырьевых ресурсов СССР на примере железорудной промышленности** / В. С. Жученко // Вопросы организации управления народным хозяйством социалистических держав на современном этапе. – М., 1976.

1977

13. **Демографическое развитие Украинской ССР : 1959–1970 гг.** / ред. В. С. Жученко ; АН УССР, Ин-т экономики. – К. : Наук. думка, 1977. – 221 с. : ил.

14. **Рецензия** / В. Жученко, Н. Леус // Экономика Советской Украины. – 1978. – № 9. – С. 88–90. – Рец. на кн.: Бригдалов В. Р. Головна продуктивна сила суспільства. Про розвиток робочої сили в умовах науково-технічної революції. – К., 1977. – 158 с.

1980

15. **Научная несостоятельность и реакционность взглядов апологетов капитализма на роль потребительской кооперации в преобразовании общества и повышения уровня жизни народа** / В. С. Жученко, Н. А. Бобров // Вестник Харьковского ун-та. – Х., 1980. – № 197. Актуальные экон. пробл. развития социализма, вып. 16. – С. 67–73.

1981

16. **Нариси історії Полтавської обласної партійної організації** / В. С. Жученко, Л. С. Волошко та ін. – Х. : Прапор, 1981. – 322 с.

1982

17. **Економічне обґрунтування шляхів колективізації сільського господарства** / В. С. Жученко // Соціалістична індустріалізація і колективізація сільського господарства в українській радянській економічній літературі перехідного періоду. – К., 1982. – С. 68–88.

1983

18. **Становление и развитие советской экономической науки на Украине (1917–1937 гг.)** / В. С. Жученко, Т. И. Деревянкин и др. – К. : Наук. думка, 1983. – 287 с.

1984

19. **Вивіренім курсом** / В. Жученко, Н. Наливайко // Зоря Полтавщини. – 1984. – 11 верес. – Рец. на кн.: Горбань Ю. А.

Ленинским курсом социалистической индустриализации. Из опыта Компартии Украины по руководству развитием промышленности. – К. : Вища шк., 1984.

20. Совершенствование стиля работы научно-методического совета дома политического просвещения / В. С. Жученко // Партийная учеба: совершенствование стиля. – К., 1984. – С. 44–52.

1985

21. Економічну культуру – кожному вчителю / В. Жученко, Л. Лазоренко // Рад. освіта. – 1985. – 16 серп.

1988

22. А. С. Макаренко о единстве педагогических и экономических принципов в трудовом воспитании / В. С. Жученко // Творческое наследие А. С. Макаренко и совершенствование подготовки педагогических кадров: тез. докл. и выступ. на Всесоюз. науч.-практ. конф., посвящ. 100-летию со дня рожд. А. С. Макаренко / Полтав. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1988. – С. 59–61.

1989

23. Про перебудову роботи кафедр суспільних наук педагогічних вузів / В. С. Жученко, Л. О. Лазоренко // Вища і середня педагогічна освіта: республік. наук.-метод. зб. – К., 1989. – Вип. 14. – С. 3–6.

24. Революційне народництво на Полтавщині / В. С. Жученко // Тези доповідей і повідомлень першої Полтавської наукової конференції з історичного краєзнавства / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка; Полтав. обл. організац. укр. тов-ва охорони пам'яток історії та культури; Полтав. наук. тов-во краєзнавців; Полтав. обл. від. укр. фонду культури; Полтав. обл. краєзнавчий музей; Полтав. обл. орг-ція тов-ва "Знання". – Полтава, 1989. – С. 67–68.

1991

25. Промисловість Полтавщини в 50–60-ті рр. / В. С. Жученко // Тези доповідей і повідомлень другої Полтавської наукової конференції з історичного краєзнавства Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка; Полтав. обл. організац. укр. тов-ва охорони пам'яток історії та культури; Полтав. наук. тов-во краєзнавців; Полтав. обл. від. укр. фонду культури; Полтав. обл. краєзнавчий музей; Полтав. обл. орг-ція тов-ва "Знання". – Полтава, 1991. – С. 55–57.

1993

26. Історіографія голоду 1932–1933 рр. на Полтавщині / В. С. Жученко, Л. В. Жученко // Голодомор 1932–1933 років на Полтавщині : До 60-річчя трагедії : матер. наук. конф. / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, Полтав. відділ. асоціації дослідників "Голод-1993", Полтавське наук. тов-то краєзнавців. – Полтава, 1993. – С. 46–51.

27. Історія господарського розвитку / В. С. Жученко, Л. В. Жученко // Полтавська область: Природа, населення, господарство: Географіч. та іст.-економ. нарис : навч. посіб. з краєзнавства. – Полтава, 1993. – С. 100–111.

28. Кооперативний ідеал М. І. Туган-Барановського / Т. В. Бровко, В. С. Жученко // Макаренківські читання / редкол.: В. Е. Лобурець, В. О. Пашенко, Н. І. Казирод, М. І. Степаненко, Л. Ф. Українець ; Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1993. – С. 32–34.

1995

29. Народне господарство Полтавщини в роки Великої Вітчизняної війни / В. С. Жученко, Л. В. Жученко // Велика Вітчизняна війна у пам'яті народній : матеріали конф. до 50-річчя Перемоги, 25–26 жовт. 1995 р. / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, Вище Зенітне ракетне Червонопрапорне

командне училище ім. генерала армії М. Ф. Ватутіна. – Полтава, 1995. – С. 16–17.

30. Стосовно ринкової економіки / В. С. Жученко // Педагогічна газета. – 1995. – № 12. – С. 4.

1996

31. Історіографія голоду 1946–1947 р. на Полтавщині / В. С. Жученко, Л. В. Жученко // Голод 1946–1947 років на Полтавщині (до п'ятдесятиріччя трагедії): матеріали і документи / Центр по дослідженню історії та культури Полтав. облдержадміністрації; Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка; ППОПП; Держ. архів Полтав. обл. – Полтава, 1996. – С. 42–44.

32. Питання економічної історії України в працях М. С. Грушевського / В. С. Жученко, Л. В. Жученко // Державотворець і літописець України: матеріали наук. конфер. до 130-річчя з дня народ. М. С. Грушевського / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка; Полтав. філіал КВІУЗ, Полтав. обл. ін-т післядипломної освіти пед. працівників, Центр. по дослідженню історії та культури Полтав. обл. адміністрації. – Полтава, 1996. – С. 39–41.

1999

33. А. С. Макаренко про роль педагога в соціальному вихованні учнівської молоді / В. С. Жученко, Л. В. Жученко // А. С. Макаренко – видатний педагог ХХ століття: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Полтава, 12–14 берез. 1998 р. / Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, Ін-т психології і педагогіки проф. освіти АПН України, Міжнародна макаренківська асоціація, Українська асоціація А. С. Макаренка. – Полтава, 1999. – С. 166–169.

34. Питання економічної історії Полтавщини в працях І. Ф. Павловського / В. С. Жученко, Л. В. Жученко // Історична

пам'ять : наук. зб. / ред.: В. О. Пащенко ; Полтав. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – Вип. 1–2. – С. 116–134.

2005

35. Політично-громадська діяльність Володимира Темницького / В. Жученко // Василь Назарович Каразін – видатний громадський діяч, просвітитель, науковець. – Миколаїв, 2005. – С. 151–152.

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО В. С. ЖУЧЕНКА ТА ЙОГО НАУКОВИЙ ДОРОБОК

1. **Марченко Н.** Шануючи дорогу пам'ять / Н. Марченко // Комсомолец Полтавщини. – 1979. – 23 трав.

19–20 травня в Полтавському педінституті проходили Короленківські читання, присвячені 125-річчю з дня народження письменника. В читаннях взяли участь: ректор Полтавського педагогічного інституту імені В. Г. Короленка, доктор філософських наук І. А. Зязюн, професори В. С. Жученко, П. М. Денисовець, доценти Н. В. Хоменко, Г. Д. Бойко та ін.

2. **Андрієнко С.** Випуск університету / С. Андрієнко // Зоря Полтавщини. – 1981. – 1 квіт.

В університеті марксизму-ленінізму обкому партії відбувся випуск слухачів заочного відділення підвищення пропагандистської майстерності. Перед слухачами виступив професор, доктор наук В. С. Жученко.

3. **Виховувати ідейну переконаність** // Зоря Полтавщини. – 1981. – 24 груд.

Серед кращих викладачів суспільних наук області названі викладачі Полтавського педінституту М. І. Малич, В. С. Жученко, Р. С. Балакірева.

4. **Відповідальність суспільствознавця** // Зоря Полтавщини. – 1983. – 17 груд.

Серед кращих викладачів суспільних наук названо викладачів Полтавського педінституту М. І. Малич та В. С. Жученка.

5. Нестерець М. Навчання керівних кадрів / М. Нестерець // Зоря Полтавщини. – 1983. – 4 жовт.

На першому занятті обласної школи партійно-господарського активу з лекцією виступив проректор Полтавського педінституту В. С. Жученко.

6. Роговий М. Лектор партійного комітету / М. Роговий // Зоря Полтавщини. – 1983. – 15 трав.

У багатьох районах Полтавської обл. добре знають кращих позаштатних лекторів обкому партії, докторів наук І. А. Зязюна, П. М. Денисовця, В. С. Жученка, В. Є. Лобурця, кандидатів наук В. Я. Пащенко, Р. С. Балакіреву та ін.

7. Роговий М. Радяться ідеологічні бійці / М. Роговий // Зоря Полтавщини. – 1983. – 15 берез.

На нараді, присвяченій питанням підвищення рівня пропагандистської майстерності відзначилось, що велику пропагандистську роботу ведуть викладачі Полтавського педінституту П. М. Денисовець та В. С. Жученко.

8. Хрін С. Семінар міжнародників / С. Хрін // Зоря Полтавщини. – 1984. – 3 лют.

На семінарі виступив доктор економічних наук, професор Полтавського педінституту В. С. Жученко.

9. Клименко П. З чим ідеш, лекторе, до людей? / П. Клименко // Зоря Полтавщини. – 1987. – 27 лют.

Про роботу обласного товариства "Знання", серед кращих лекторів – голова товариства, ректор ПДП, професор І. А. Зязюн, доцент Р. С. Балакірева, професор В. С. Жученко та ін.

10. Стрельников В. Суспільствознавці: підходити творчо / В. Стрельников // Зоря Полтавщини. – 1989. – 24 листоп.

Викладачі Полтавського педінституту В. С. Жученко, А. І. Підсадна, І. Г. Слюсаренко взяли участь у триденному семінарі викладачів суспільних наук вузів, де вони виступили з доповідями.

11. Сірченко В. Діє політичний клуб / В. Сірченко // Зоря Полтавщини. – 1990. – 11 січ.

Для підвищення кваліфікації вчителів міста та області в Будинку політичних знань щомісяця проходять зустрічі із суспільствознавцями обласного центру. Особливо відзначаються виступи викладачів Полтавського педінституту – професора В. С. Жученка, доцентів С. Б. Єгоричевої та Л. О. Лазоренко.

12. Турчина Н. Повернення Грушевського / Н. Турчина // Зоря Полтавщини. – 1991. – 7 листоп.

У Полтавському інженерно-будівельному інституті на Грушевських читаннях із доповіддю "Грушевський та сучасна економічна думка" виступив професор Полтавського педінституту В. С. Жученко.

13. Яковенко Л. І. Відомий учений-економіст (Володимир Семенович Жученко) / Л. І. Яковенко // Історія Полтавського педагогічного університету в особах (на посвяту 90-річчя заснування навч. закл.) / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 50–53.

14. Яковенко Л. І. Відомий вітчизняний вчений-економіст / Л. І. Яковенко // Історична пам'ять : наук. зб. / Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – Вип. 1. – С. 199–202.

Про В. С. Жученка.

НАУКОВА ШКОЛА ВОЛОДИМИРА СЕМЕНОВИЧА ЖУЧЕНКА

Під керівництвом В. С. Жученка виконали й успішно захистили

кандидатські дисертації:

1. Александров О. О. 1964 р.
2. Бондаренко М. 1963 р.
3. Ривкін Р. М. 1965 р.
4. Грицай С. М. 1966 р.
5. Моренець В. І. 1967 р.
6. Ткаченко В. А. 1969 р.
7. Сихаше Сизекеле (ПАР) 1970 р.
8. Сахно В. І. 1971 р.
9. Малинич З. Т. 1971 р.
10. Зелена Г. Г. 1973 р.
11. Горкіна Л. П. 1974 р.
12. Кривко Н. В. 1974 р.
13. Бичкова Н. Д. 1979 р.
14. Бобров М. А. 1980 р.
15. Колесникова О. М. 1980 р.
16. Левіщев О. П. 1980 р.
17. Філонов Л. М. 1981 р.
18. Шинкаренко Р. В. 1984 р.
19. Марчишинець О. В. 2011 р.

докторські дисертації:

1. Грицай С. М. 1976 р.
2. Пантелеймоненко А. О. 2010 р.

Студентами професора В.С. Жученка у різний час були відомі в подальшому в Україні економісти і викладачі вищих навчальних закладів:

1. Чухно Анатолій Андрійович, доктор економічних наук, професор, академік.

2. Горкіна Лариса Павлівна, доктор економічних наук, професор.

3. Корнійчук Людмила Яківна, доктор економічних наук, професор.

4. Бек Михайло Андрійович, кандидат економічних наук, доцент.

5. Лазоренко Лариса Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент.

6. Петрашенко Сергій Сидорович, кандидат економічних наук, доцент.

7. Білоцерківець Іван Дмитрович, кандидат економічних наук, доцент.

ІСТОРІЯ ГОСПОДАРСЬКОГО РОЗВИТКУ

Розділ книги : Полтавська область : Природа, населення, господарство : Географіч. та іст.-економ. нарис : Навч. посіб. з краєзнавства. – Полтава, 1993. – С. 100–111.

1. Економічний розвиток Полтавщини в епоху феодалізму

Основи суспільного виробництва сучасної Полтавщини були закладені східними слов'янами (сіверянами або сіверянами-суличами). Географічне положення, природні умови їх земель зумовили в основному землеробський характер суспільного виробництва. Крім землеробства сіверяни-суличі займались тваринництвом, мисливством, звіроловством, бджолярством (бортництвом). Уже з часів Київської Русі (IX–XII ст.), до складу якої входила значна частина території сучасної Полтавської області, широкого поширення на полтавських землях набуло вирощення озимих культур – жита, пшениці та ярих культур – вівса, ячменю, проса, гречки.

Татаро-монгольська навала (початок XIII ст.) надовго затримала соціально-економічний розвиток древньоруських земель. Території, які склали теперішній Полтавський край, також піддалися татарському руйнуванню та занепаду. Значна частина населення, рятуючись, змушена була залишати насиджені місця і відправлялись у віддалені землі на промисли. «Ухожаї» – так звали таких людей, вели головним чином промислову діяльність – займались мисливством, рибальством, бджолярством, звіроловством тощо.

Наприкінці XIV ст. (1362 р.) територія Полтавщини була захоплена литовськими, а в другій половині XVI ст. після Люблінської унії 1569 р. польськими феодалами. Панування литовських і польських феодалів надовго затримало політичний,

економічний і соціальний розвиток українських, в т. ч. полтавських земель. Польські пани і шляхта добивались від польського уряду «пожалування» земель, «староств» з містами, з вільним населенням, яке при цьому попадало в феодалну залежність. В широких полтавських степах пани Потоцькі, Конецпольські, Вишневецькі захоплювали найродючіші землі, поневолювали населення. В XVII ст. дві третини Полтавщини належало князівському роду Вишневецьких. Князь Ієремія Вишневецький володів 50 поселеннями, в яких налічувалось 39610 дворів із 423 кругами водяних млинів. Для панських і монастирських підданих встановлювався певний розмір данини продуктами і зверх того певна кількість робіт на користь власника.

На початку 30-х років XVII ст. Королівський Уряд Польщі для зручності боротьби з козацькими повстаннями, а також для організації виробництва пороху із селітри створив спеціальне адміністративне управління для територій, де були сприятливі умови для виготовлення селітри. До місцевостей, що складали селітрову «державу», включались і землі по Пслу, Ворсклі та Орелі. Адміністратором селітряного державного майна був призначений шляхтич Обалковський. В 1630 р. королівською грамотою йому на «держання» була віддана і Полтава. Польські феодали здійснювали не тільки свої «економічні права» на селянський труд, а й особисті «права» на простих поселенців в найжорстокіших середньовічних формах. Феодално-шляхетська експлуатація розоряла економіку Полтавщини, гальмуючи її подальший розвиток. Рятуючись від кріпосницького гніту, населення втікало за Дніпро, в південні українські степи, шукаючи вільної землі і особистої волі, повставало. Великий розмах в ті часи здобули селянські повстання під проводом Наливайка, Трясила, Сулими, Павлюка, Гуні, Острияниці.

Панування феодалних порядків, слабкість товарно-грошових відносин обумовлювали слабкість економічних зв'язків Полтавщини в цей час з іншими регіонами України, Східної Європи. Польська адміністрація чинила значні перешкоди розвитку цих зв'язків, особливо з Росією. Так,

наприклад, в грудні 1647 р. путивлівські купці скаржились на те, що урядник Станіслав Гульчевський у Миргороді пограбував у них товарів на 380 карбованців. І все ж в цей період йшло поживалення торгівлі між полтавськими і російськими торговими людьми. Основними товарами вивозу полтавських купців були дьоготь, риба, кожухи. Серед товарів, що ввозилися з Росії, провідне місце займало хутро. Активну роль в розвитку торгових зв'язків Полтавщини з Росією відіграли міста Путивль, Рильськ, Курськ та інші, що стояли на торговельному шляху між Україною і Москвою.

З 1654 р. після приєднання Лівобережної України до Російської держави на Полтавщину поширилась влада російських царів. Разом із цим зберігалось і козацьке управління (гетьманщина). Козацька старшина відігравала значну роль в економічному житті краю, як і в інших сферах суспільної діяльності – політичній, адміністративній, судовій. Оточення гетьмана – полковники, сотники – одержували земельні володіння на пільгових умовах, а після відбуття служби – по праву особистої спадкової власності. В 1743 р. в шести полках (Переяславському, Прилуцькому, Гадяцькому, Лубенському, Миргородському, Полтавському) нараховувалось 99 землевласників, які володіли, майже 5,5 тис. селянських дворів і 1146 кругами водяних млинів.

З другої половини XVIII ст. протиріччя між швидко зростаючими продуктивними силами і феодальними виробничими відносинами, стали все більш загострюватись. В другій половині XVIII ст., на Полтавщині починає розвиватись мануфактура, але більшого поширення набуває вільнонаймана праця, підвищується питома вага купецьких капіталів. Все це сприяло розвитку товарно-грошових відносин. Провідною галуззю господарства Полтавщини на цей період залишалось землеробство, але поряд з обробітком землі селяни одночасно займалися різними промыслами. В жовтні 1772 р. квартирмейстером Карташовим були складені відомості по Полтавському полку про розвиток тютюнництва, про млини, пасіки, винокурні, шинки і бражниці (корчми). Ці відомості дають реальну картину економічного життя Полтавщини першої

чверті XVIII ст. Відповідно до цих відомостей тютюнництво було досить поширеним заняттям в Полтавському краї. Про це свідчать такі дані: в 1722 і 1723 роках із 37884 пудів малоросійського тютюну, оплаченого по миту, припадало на полки: Лубенський – 23616 пудів, Гадяцький – 6635, Прилуцький – 2426, Полтавський – 554, Миргородський – 1116, Ніжинський – 3535. Відомості свідчать про велику кількість млинів на Полтавщині в цей період. Важливим промислом жителів Полтавщини було бджільництво. Велика кількість пасік належала місцевій старшині. Наприклад, у Василя Кочубея було 538 вуликів під Полтавою. Крім того, власниками вуликів були монастирі, міщани, козаки, селяни, особи духовного стану. В одній лише Полтаві було 5 церковних пасік, які нараховували 150 вуликів. Як правило, пасіки були вільні від сплати податків.

Розвинутим на Полтавщині в ті роки було винокуріння. В Полтаві нараховувалось 170 винокурних казанів, в тому числі 61– у полкової старшини і 109 – у міщан. Винокуріння на початку XVIII століття також не обкладалось податками. Винокурінням займалися також в селах: Петрівці, Диканьці, Мачухах, Великих Будищах, Старих Санжарах, Кобеляках, Нехворощі і ін.

За даними статистичних описів міст Полтавщини 1804–1806 рр. в Полтаві існували такі ремісничі цехи: кравецький, шевський, ковальський, кушнірський, шапковий, бондарський, гончарний, ткацький, різницький. В Кременчуці, за даними на 1804 р., переважали ремесла срібної справи, живописне, каретне, скляне, кравецьке, шевське, ковальське. Ромни славились своїми кравецькими і ковальськими виробами, ткацтвом, шевством. Головними ремеслами Лубен в ті часи були шевство і хлібопечення, а в Прилуках – калачницьке, м'ясницьке, шевське, ковальське, ткацьке і кравецьке ремесла. В Гадячі і Кобеляках широкого розвитку набули ткацькі, шевські, теслярські, ковальські ремесла. В Полтаві в кінці XVIII і на початку XIX ст. (за даними статистичного опису за 1806 р.) було два свічкових заводи, з яких один належав місту, а другий купцю Балабухову, і два цегельні заводи. Свічкові заводи були також в Кременчуці. Цегельні заводи були побудовані в

Кременчуці, Ромнах, Лубнах, Прилуках, Кобеляках. У Кременчуці, за даними на 1804 р., знаходились 3 кахельних, канатний і миловарний заводи, а також 6 пивоварень. Продукція кременчуцьких підприємств продавалась в Херсон, Таганрог, Миколаїв, Одесу. На рубежі XVIII–XIX ст. в 15 повітах Полтавської губернії нараховувалось 8319 млинів (із них вітряних – 6579, водяних – 1740), кузень – 1250, пивоварень – 82, селітряних заводів – 5, винокурень – 1114.

Таблиця 32

КІЛЬКІСТЬ МЛИНІВ, КУЗЕНЬ, ПИВОВАРЕНЬ І ЯРМАРОК В ПОВІТАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ (НА 1804 РІК)

Повіти	Млини		Кузні	Пивоварні	Винокурні	Ярмарки
	вітряні	водяні				
Полтавський	434	29	60	4	–	16
Кременчуцький	375	87	50	6	33	17
Роменський	424	200	90	2	45	16
Лубенський	644	97	42	12	212	1
Прилуцький	717	185	86	13	113	12
Кобеляцький	278	80	272	1	29	34
Гадяцький	191	172	78	6	76	11
Хорольський	418	146	109	8	24	9
Зіньківський	435	201	102	9	105	19
Миргородський	330	86	101	10	55	20
Переяславський	113	85	70	1	111	13
Золотінський	746	168	49	6	48	37
Лохвицький	645	121	90	–	167	12
Пирятинський	419	67	15	3	3	61
Костянтиноградський	410	16	36	1	35	–
Всього	6579	1740	1250	82	1056	278

Великого значення в житті місцевого населення в цей період набувають ярмарки. В 1804 р. їх налічувалось 251. Найбільш відомі з них: Іллінський в Ромнах, Лубенський, Бориспільський. Ось так свідчить про Іллінський ярмарок в

Ромнах Румянцевський опис (кінець 60-років XVIII ст.): «В Ромнах на рік чотири ярмарки. Купці на ярмарки приїжджають з Польщі, із великоросійських і малоросійських міст до ста і більше чоловік. Привозять із Польщі сукно, позументи, сітки срібні і золоті, шовкові різні парчі, бархати, люстрини та інші ніжні матерії; із Росії – канфи, вибійки, китайки, різне коріння, цукор, олов'яний посуд, хутряний товар, шовкові матерії, намисто; залізо і різний посуд привозять із Тули; із полків Стародубського, Чернігівського, Ніжинського привозять горілку і дерев'яний посуд, із Січі Запорізької – вино, бакалію, рибу і сіль, із донських станиць привозять сіль і приводять коней». Про масштаби Іллінського ярмарку свідчить те, що вартість всіх товарів, які привозились на ярмарок, досягала в сумі 13 мільйонів карбованців сріблом.

З усіх ярмарків, які функціонували в середині XIX ст. в Полтавській губернії, тільки 5, втім числі Іллінський, практикували велику оптову торгівлю предметами фабрично-заводської промисловості. Решта ж були головним чином сільськогосподарськими ярмарками. Вони служили зручним ринком збуту землеробської продукції і кустарних виробів, з одною боку, для придбання селянам необхідних промислових виробів для потреб їх господарства і побуту – з другого.

Розвиток капіталістичних відносин в цей період почав проникати в сільське господарство, перш за все в землеробство. Велика частина орної землі, угідь і лісів Полтавщини продовжувала належати поміщикам. За даними 1846 р., із 3732234 десятин всієї землі в Полтавській губернії поміщикам належало 2694869 десятин. Селяни ж володіли 1037365 десятинами. Тобто поміщикам належало 72,2% всієї землі, їм же належало 59% лісів губернії. При цьому дві третини поміщицьких господарств були за розмірами – дрібними.

Під впливом розвитку промислового виробництва в 30–40 рр. XIX ст. на Полтавщині почало набувати поширення вирощення технічних культур, зокрема, цукрових буряків. Щоправда, в цей період Полтавщина за площами посівів цієї культури поступалась на Україні Чернігівській, Харківській, Подільській та Київській губерніям. З 27700 десятин посівів

цукрових буряків на Україні в 1848 р. на Полтавську губернію припадало 1452 десятин (5,2%). Друга технічна культура – льон, одержала поширення в Кременчуцькому, Полтавському, Пирятинському і Хорольському повітах губернії. Розширення її площ було викликано великим попитом лляного сімені за кордоном.

Втягування поміщицьких господарств в товарно-грошові відносини яскраво проявились і в розвитку конярства, скотарства, вівчарства. Ці процеси стали дуже чітко проявлятися на Полтавщині з початку XIX ст. Якщо в 1804 р. в Полтавській губернії нараховувалось всього 57 кінних заводів, то в 1846 р. їх було уже 419.

У цьому ж році за кількістю тонкорунних овець – 557964 гол., Полтавська губернія посідала друге місце на Україні (після Харківської губернії).

У середині XIX ст. феодальна система господарства на Полтавщині, як і по всій Україні, переживала велику кризу. Весь процес суспільно-економічного розвитку вимагав знищення кріпосництва, старої системи господарювання, заміни її новою – капіталістичною.

2. Економічний розвиток Полтавщини в епоху капіталізму

Реформа 1861 р., знищивши особисту залежність селян від поміщиків, залишила селянина, як і раніше, бідним, забитим, прирікаючи його на злиденне існування, голод, малоземелля. Селяни Полтавської губернії не були в цьому відношенні виключенням. Від їх колишніх наділів були відрізані кращі землі (так звані «відрізки»). Селяни одержали в середньому 1,9 десятин землі на ревізку душу. Це був найменший наділ землі в порівнянні з наділами в інших губерніях Росії. Дані перепису 1882–1889 рр. свідчать про те, що в Полтавській губернії на частку привілейованих станів, тобто поміщиків, чиновників, духовенства, які склали 1,5% населення, припадало 2,1 млн. десятин землі (46,1%), в той час, як на частку селян, що склали більше 90% населення губернії – лише 2,3 млн. десятин землі (53,9%).

Пореформенний період характеризувався посиленням процесів диференціації селянства. На одному полюсі йшло формування прошарку заможних селян, на другому – найбіднішого, безземельного і малоземельного селянства. В кінці XIX ст. із 380460 господарств Полтавської губернії не мали орної землі біля 20%, мали менше 3 десятини – 26,6%, від 3 до 6 десятин – 28,3%, від 6 до 9 десятин – 12,2%, від 9 до 20 десятин – 9,8%, від 20 і більше – 2,9%.

Якщо враховувати, що 6 десятин орної землі – мінімум, який міг задовольнити потреби середнього селянського господарства необхідними життєвими засобами, то 3/4 селянських господарств губернії не були забезпечені землею і орендували її на кабальних умовах. Особливо великою нерівномірністю в розподілі землі виділялись Полтавський, Зінківський, Кобеляцький, Кременчуцький, Золотоніський повіти. Таке становище в селах Полтавщини зберігалось до Жовтневої революції 1917 р.

Розвиток капіталістичних відносин в землеробстві супроводжувався погіршенням становища селянства, його обезземеленням, збільшенням кількості наймитів, які шукали застосування своїм робочим рукам на стороні. Столипінське законодавство в значній мірі стимулювало ці процеси. Багато бідних селян Полтавської губернії продавали за безцінок свої земельні наділи і направлялись на пошуки щастя в різні регіони імперії. Це «аграрне» переселення було найбільш інтенсивним в перше десятиріччя XX ст. За період з 1906 по 1911 рр. в Азіатську частину (Акмолінський, Тургайський, Томський регіони), а також деякі інші губернії Європейської Росії (на Кубань і Дон, Таврійську, Херсонську, Катеринославську, Київську, Харківську, Курську) переселялося в середньому за рік понад 5 тис. сімей або біля 38 тис. душ, що складало 1% всього населення губернії. За кількістю переселенців Полтавщина посідала перше місце серед губерній України.

В землеробстві Полтавщини в цей період переважаючими системами були трипільля, значно рідше – двопільля. В залежності від системи рільництва встановлювався певний порядок вирощування культур. Так, наприклад, в Кременчуцькому повіті

після жита, як правило, сіяли яру пшеницю, опісля – овес, а потім знову жито і т. д. В деяких повітах замість вівса вирощували гречку. В середині 90-х років в селянських господарствах Полтавщини було зайнято під житом 33% посівних площ, яру пшеницю – біля 21%, ячмінь – біля 16,5%, овес – понад 9%, гречку – понад 8%. Потім йшли просо, картопля та озима пшениця, льон.

В кінці XIX ст. середньорічна урожайність основних культур в Полтавській губернії зростає: жита з 44–47 пудів з десятини до 80–93; озимої пшениці – з 45–55 до 80–86, ярої пшениці – з 45–49 до 70; ячменю – з 45–50 до 77; вівса – з 45–47 до 85; гречки – з 30–35 до 56; проса – з 45–50 до 77.

З технічних найбільш поширеною культурою в цей період був тютюн. Він вирощувався переважно в центральних і північних повітах. В 1910 р. на Полтавську губернію припадало 17% всієї площі під тютюновими плантаціями Європейської Росії і 15% всього збору сортового тютюну. Поряд з вирощенням тютюну широкого розвитку набули баштанництво, овочівництво, садівництво. В той же час значні площі угідь були зайняті сіножатями, сіяними травами.

Однією з провідних галузей сільського господарства в губернії було тваринництво. На початок 80-х років XIX ст. в губернії налічувалося: коней – 219 тис. голів, волів – 283 тис. гол., корів – близько 293 тис. гол., овець – близько 1,5 млн. гол., свиней – 338,5 тис. гол. Разом з тим розвиток тваринництва порівняно з землеробством був дещо нижчим. На рубежі XIX–XX ст. відбувались якісні зміни в тваринництві Полтавщини: скоротилося поголів'я робочих волів, зменшилась забезпеченість господарств худобою, підвищилась породистість худоби, зросли на неї ціни. В заможних господарствах переважала велика рогата худоба, в бідних – дрібна. Ставало все менше селянських господарств, забезпечених худобою. Так, якщо в 1900 р. із 100 господарств губернії худоби не мали 14,3, то в 1910 р. – 20,2. Тваринництво в певній мірі набувало капіталістичного промислового характеру. За переписом 1910 р. в губернії було 500 тис. гол. коней, 930 тис. гол. великої рогатої худоби, понад мільйон голів овець, біля 500 тис. гол. свиней.

У першому десятиріччі ХХ ст. значно зросла кількість знарядь, які застосовувались для обробітку сільськогосподарських земель та культур. Так, в 1910 р. в землеробських господарствах губернії нараховувалась 18371 сівалка, у 1917 р. – 37404, сінокосарок відповідно 788 і 2466, жаток – 11552 і 27557, молотарок парових – 1099 і 2099. Сільськогосподарськими машинами були забезпечені головним чином власники великих господарств, що мали 50 і більше десятин землі. Так, на тисячу таких господарств і дрібних селянських господарств припадало відповідно сівалок – 1277 і 26, кінних молотарок – 334 і 27, парових – 149 і 1. Нестача сільськогосподарських знарядь в дрібних селянських господарствах неминуче призводила до кабального найму. В половині дрібних господарств Полтавщини земля оброблялась чужими плугами.

Таким чином, протягом всього пореформеного періоду, а також в перше десятиріччя ХХ ст. в сільському господарстві Полтавщини мав місце дальший розвиток капіталістичних відносин і яскраво проявлявся процес соціального розшарування селянства. Питома вага поміщицького землеволодіння з початку 60-х років ХІХ ст. скоротилася у 2 рази. Разом з тим зросла кількість земель у багатих селян і капіталістів-міщан, посилилася спеціалізація землеробства, застосування найновіших сільськогосподарських машин і знарядь, найманої праці. Сільське господарство і перш за все землеробство все більше набирало торгового характеру.

Умови, породжені малоземеллям і безземеллям, податками, нещадною експлуатацією селян поміщиками і куркулями, свавіллям царської адміністрації – все це викликало селянське незадоволення, заворушення і бунти. Вісью цих виступів була боротьба селян за землю, вимога ліквідації поміщицького землеволодіння. Селянські бунти особливо проявились в губернії на початку ХХ століття. В 1900–1901 рр. відбулося 22 селянських заворушення, які супроводжувалися підпалом поміщицьких маєтків. У 1902 р. було розгромлено 74 поміщицькі економії. Біля 20 тисяч селян зі 192 сіл губернії взяли участь в цих виступах. В Полтавському,

Костянтиноградському повітах селянські заворушення набували характеру повстань. Особливо значним було повстання селян у Великих Сорочинцях Миргородського повіту в грудні 1905 р.

Реформа 1861 р. створила необхідні передумови для розвитку в Полтавській губернії капіталістичної промисловості. В 60–90 рр. XIX ст. в губернії зросла кількість промислових підприємств, чисельність фабрично-заводських робітників. Якщо на початку 60-х років XIX ст. в губернії нараховувалось всього 15 промислових підприємств, то за наступні 30 років їх кількість зросла до 82.

Загальна вартість промислових виробів за цей же час зросла в 6 разів і складала 23,6 млн. крб. В 1917 р. напередодні революції в губернії нараховувалось 39713 промислових підприємств, в тому числі по обробці металів і машинобудуванню – 3984, електростанцій – 8, паперових і поліграфічних підприємств – 118, по обробці мінералів – 612.

Основна частина підприємств (87,5%) належала до харчової промисловості: ковбасне виробництво, цукрові заводи, млини, маслобійні, вино-горілчане виробництво тощо. Особливо високими темпами розвивалась цукрова промисловість. У 1890 р. в губернії було два цукрових заводи, в 1904 – 4, в 1917 р. – 7. Губернія виробляла близько 6 млн. пудів цукру і по розвитку цукрової промисловості посідала четверте місце серед губерній України.

Значного розвитку в губернії в цей час набули борошномельна промисловість, зосереджена головним чином з Кременчуці і Полтаві. В 1896 р. на Полтавщині нараховувалось 143 борошномельних підприємств. У 1916 р. їх налічувалось більше 300, і вони виробляли більше 100 млн. пудів борошна. Млини і крупорушки давали 59% продукції харчової промисловості губернії.

Вагоме місце в промисловому виробництві Полтавщини займало тютюнове виробництво. В 1861 р. на тютюнових підприємствах працювало 40 чоловік, в 1896 р. – 1500. В 1916 р. на 18 тютюнових фабриках в Кременчуці, Полтаві, Ромнах, Прилуках було вироблено біля 1,1 млн. пудів махорки і вищих сортів тютюну.

На початку ХХ ст. в Полтавській губернії виробництвом спирту займались 63 гуральні. Продукція Карлівського і Павлівського спиртових заводів знаходила збут далеко за межами губернії.

Набули також поширення різні промисли, головним чином по виготовленню одягу і взуття, полотна, шкіряних та керамічних виробів, килимових вишивок, обробки дерева.

На економічний розвиток губернії позитивно впливало будівництво шляхів сполучення, особливо залізничних. В кінці 60-х років була введена в експлуатацію залізнична магістраль Кременчук – Одеса, в 1870 р. – Харків – Полтава – Кременчук, у першій половині 90-х років – Полтава – Ромодан – Київ, а в перше десятиріччя ХХ ст. – лінія Полтава – Лозова. Залізничне будівництво в губернії супроводжувалося спорудженням залізничних майстерень, паровозних депо у Полтаві і Крюкові.

Розвиток капіталістичних відносин у промисловості і землеробстві сприяв торгівлі і насамперед торгівлі хлібом, де головну роль відігравали поміщицькі і заможні селянські господарства. Товарний хліб з Полтавщини в основному постував у центральні губернії Росії і за кордон.

Велику роль в розвитку торгових відносин в губернії в другій половині ХІХ ст. відігравали ярмарки. В пореформений період в губернії їх нараховувалось біля 400, в 1904 р. – 1143, і діяли вони в 407 містах, містечках і селах. В 1911 р. їх було 1292. Найбільшим був Іллінський ярмарок в Полтаві. З розвитком капіталістичних відносин проходить централізація торгівлі і зменшення питомої ваги ярмарків в суспільному виробництві.

Зростання промислового виробництва в губернії обумовило збільшення чисельності робочого класу. За переписом 1897 р. в основних галузях промисловості (обробка металу, дерева і харчова промисловість), на будівництві і транспорті працювало 18130 робітників. Важкі умови праці, безправне становище викликало з боку робітників протест, ставило їх перед необхідністю вести організовану боротьбу за покращення свого становища.

3. Розвиток народного господарства Полтавщини в період після Жовтневої революції

Жовтнева революція 1917 р., встановлення Радянської влади створили нові умови для розвитку суспільного виробництва Полтавщини. Націоналізація промисловості і банків, нова земельна політика відкривала перспективи будівництва нового суспільного устрою.

Суспільне будівництво на Полтавщині було перервано громадянською війною та імперіалістичною інтервенцією. Завершення громадянської війни поставило на порядок дня ліквідацію господарської розрухи, забезпечення населення товарами першої необхідності, переходу від політики «воєнного комунізму» до нової економічної політики. Рік 1921 став початком відбудови зруйнованого господарства на Полтавщині. За два роки була відбудована значна частина промислових підприємств. Так, в 1923 р. в Полтаві уже діяло 224 промислових підприємства і майстерні, на яких працювало 6442 робітники. За цей час стали до ладу шкіряний, цегельний заводи та маслозавод, макаронна та сірникова фабрики, ряд млинів, олійниць, винокурень. На початок 1925 р. майже всі промислові підприємства Полтавщини були відбудовані, її промисловий потенціал швидко зростає. В 1926 р. почала випускати продукцію Полтавська беконна фабрика. Частина своєї продукції вона відправляла до Англії, Франції, Голландії. В цей час на базі залізничних майстерень був створений паровозоремонтний завод. Реконструйований завод «Метал», який виготовляв панчішні та мотальні машини, ремонтував трактори, автомобілі, сільськогосподарський інвентар. Почалось будівництво текстильної і нової панчішної фабрики та великого м'ясохолодильника. Швидко відбудовувались Крюківські вагоноремонтні майстерні, перший механічний завод в Кременчуці, Лубенський завод «Комунар», будувались підприємства з переробки сільськогосподарської продукції.

Значний крок вперед зробила промисловість Полтавщини в роки першої п'ятирічки (1928–1932 рр.): було збудовано маслозавод і м'ясокомбінат в Полтаві, цукровий завод в Лохвиці, почато будівництво суконної фабрики в Кременчуці.

На кінець першої п'ятирічки промислові підприємства лише Полтави, на яких працювало 13 тисяч робітників, випустили продукції на 109 млн. крб.

Роки другої п'ятирічки (1933–1937 рр.) були роками оволодіння новою технікою, поширення стахановського руху, змагання за зниження собівартості продукції, реконструкції промислових підприємств. На полтавському заводі «Метал» було збудовано модельний і ковальський цехи, освоєно виробництво верстатів-автоматів. В Полтаві почалось спорудження прядильно-трикотажного комбінату. Після реконструкції почали випускати продукцію Крюківський вагобудівний та Лохвицький цукровий заводи, Лубенський завод «Комунар». В Кременчуці на базі механічного заводу було збудовано завод дорожніх машин, стала до ладу Кременчуцька суконна фабрика. В цілому за роки довоєнних п'ятирічок на Полтавщині було збудовано та реконструйовано біля 250 промислових підприємств. Вони виробляли продукції на суму 570 млн. крб. В 1940 р. промисловими підприємствами Полтавщини було вироблено продукції в 25 разів більше, ніж в 1913 р. Промисловість стала важливою ланкою народногосподарського комплексу області.

Значні зміни відбулися в 20–30 рр. в сільському господарстві Полтавщини. Якщо до Жовтневої революції більш як 30% всіх селянських господарств або ж зовсім не мали посівів, або засівали не більше десятини, то уже в 1924 р. такі господарства склали тільки 12%. Знизилась з 12,3% до 2,7% питома вага тієї частини селянства, яка володіла більше як 9 десятинами посіву. Це означало, що основним господарем на землі став середняк. Середняку, який володів 3-8 десятинами посіву, належала переважна частина орної землі і близько 65% поголів'я робочих коней. В 1925 р. посівні площі на Полтавщині збільшилися порівняно з 1921 р. на 570 тисяч десятин. Валовий збір зерна досяг довоєнного рівня. В сільському господарстві створювались колективні господарства. В 1923 р. на Полтавщині налічувалось 6 комун, 103 артіль, 43 сільськогосподарських простих кооперативних об'єднань. З кожним роком зростала кількість ТОЗів (товариства спільної

обробки землі). В 1923 р. їх налічувалось 73, в 1925 р. – 326. У 1928–1929 рр. 45 колективних господарств об'єднувало 10430 колишніх селянських господарств, що складало 7% від загальної їх кількості. На 1 квітня 1930 р. було усупільнено вже 69,2% землі. В кінці 30-х років на Полтавщині налічувалось 2485 колгоспів, 39 радгоспів і 78 МТС.

Масова колективізація на Полтавщині супроводжувалась порушенням принципів кооперативного будівництва. Порушення принципу добровільності, «розкуркулювання» призвело до зниження рівня суспільного виробництва, а штучно створений голод 1932–1933 рр. став однією з трагічних сторінок в історії Полтавського краю. Прямі втрати населення під час голоду склали 700 тисяч чоловік.

І в післяреволюційний час сільськогосподарське виробництво Полтавщини зберігало традиційну структуру – провідною галуззю залишалось землеробство. Зернові культури займали 70% посівних площ. Широко культивувались кукурудза, соняшник, картопля. Найпоширенішою технічною культурою був цукровий буряк. Корінним чином змінилася технічна база сільського господарства. На полях колгоспів і радгоспів в кінці 30-х років працювало 6497 тракторів, 2040 комбайнів, 4058 автомобілів. Підвищилась продуктивність виробництва.

В червні 1941 р. соціалістичне будівництво СРСР було перерване віроломним нападом фашистської Німеччини. У зв'язку із загрозою окупації з Полтавщини було евакуйовано на Схід найважливіші промислові підприємства, промислове устаткування та сировину, а також значну частину сільськогосподарських машин, тварин, продовольства. Було також евакуйовано в східні райони країни майже 100 колгоспів, головним чином в Саратовську і Сталінградську області.

За час окупації фашисти знищили на території області понад 230 тис. чоловік, зруйнували значну частину промислових підприємств і культурно-освітніх закладів. Загальні збитки, нанесені народному господарству Полтавщини, склали понад 50 мільярдів карбованців.

Одразу ж після звільнення області від гітлерівських загарбників восени 1943 р. почалась відбудова промислових підприємств, комунального господарства, шкіл, лікарень та інших підприємств і закладів. Уже в листопаді 1943 р. в Полтаві стала до ладу електростанція, почали випускати продукцію паровозоремонтний завод, маслозавод, м'ясокомбінат, а також 21 артіль промислової кооперації. В Кременчуці відновили роботу суконна і махорочна фабрики. В Зінькові, Гадячі, Лубнах, Лохвиці була налагоджена робота млинів, цегляних, цукрових та шкіряних заводів. В 1944 р., через рік після визволення, в області вступило до ладу 70 підприємств. В найкоротший строк було відремонтовано залізниці і відбудовано залізничне господарство.

Швидко відбудовувалось сільське господарство. В 1944 р. було відновлено господарську діяльність 2484 колгоспів, 53 радгоспів, 77 МТС. В цей рік було здано державі понад 20 мільйонів пудів зерна.

У повоєнні роки продовжувалась відбудова зруйнованих міст і сіл Полтавщини, промисловості, сільського господарства, транспорту. Державою було асигновано на це понад 260 млн. крб. На кінець четвертої п'ятирічки (1945–1950 рр.) обсяг промислової продукції області зріс на 4% в порівнянні з довоєнним часом. Швидко відбудовувалась і зміцнювалась матеріально-технічна база сільського господарства. За період з 1945 по 1948 рр. було збудовано 108 сільських електростанцій, потужність яких в 1950 р. перевищила довоєнний рівень. За цей час було електрифіковано 67 колгоспів, 17 радгоспів, 35 МТС. В 1948 р. посівні площі і збір зернових досягли довоєнного рівня.

За роки першої післявоєнної п'ятирічки промислові підприємства Полтавщини почали випускати нову продукцію: дорожні машини, каналокопачі, автонавантажувачі. В Кременчуці було збудовано мостобудівний завод, в Полтаві – завод м'ясного устаткування, масложиркомбінат, в Чутівському районі – цукровий комбінат. На кінець п'ятирічки на території Полтавщини було розвідано родовища нафти і газу, що поклато початок розвиткові газової, нафтодобувної та нафтопереробної промисловості.

У наступні роки розгорнулось промислове будівництво в районі Кременчука. На кінець 1959 р. випустив першу продукцію Кременчуцький автомобільний завод. В середині 50-х років промислові підприємства області випускали продукції в 17 разів більше, ніж в 1913 р. За період з 1959 по 1965 рр. на території Полтавщини було збудовано 37 нових великих промислових підприємств, що дало змогу збільшити випуск промислової продукції вдвоє. В цей час почалось будівництво Кременчуцького нафтоперегінного заводу. Полтавських заводів – штучних алмазів та алмазного інструменту, газорозрядних ламп, хімічного обладнання, «Електромотор». Набуло розмаху будівництво Дніпровського гірничо-збагачувального комбінату. Будувались Кременчуцький сажовий завод, Лохвицький (у Червонозаводському) і Лубенський заводи засобів автоматизації. Змінилася галузева структура господарства області. На початок 1960 року питома вага машинобудування в промисловості області складала 33%, а частка промисловості в загальному обсязі продукції народного господарства досягла 60%. Ріст валової продукції промисловості області за цей період порівняно з 1940 р. (100%) характеризуються такими показниками: 1950 – 82, 1961 – 211, 1964 – 360%. Порівняно швидко за цей період розвивались нові галузі промисловості – залізорудна, нафтодобувна, нафтопереробна, а також машинобудування, яке не висуває особливих вимог до факторів розвитку – енергомісткості, водомісткості та металомісткості. Прискорений розвиток промисловості в області в цей час був обумовлений і тим, що в післявоєнний час була зосереджена увага планових і господарчих органів на розвитку середніх міст типу Полтави, Кременчука, Лубен. Слід зауважити, що найбільш сприятливі умови в області для розвитку промисловості, в т. ч. важкої, мав Кременчук, який і став найбільшим промисловим центром області. Крім того, господарському розвитку в цей період сприяла організація в першій половині 60-х років раднаргоспів, які краще, ніж міністерства використовували для розвитку місцеві можливості і місцеві ресурси.

Значних успіхів в 60-х роках досягло сільське господарство. В цей час в області налічувалось 564 колгоспи і 36 радгоспів, на полях яких працювало 22,5 тис. тракторів, 2,5 тисячі зернових і 6 тисяч інших комбайнів, 12,5 тисячі вантажних автомобілів. Майже 95% колгоспів і радгоспів було електрифіковано.

За роки восьмої п'ятирічки (1966–1970 рр.) обсяг промислового виробництва виріс на 71%, сільськогосподарського – на 12%, за дев'яту п'ятирічку (1971–1975 рр.) показники відповідно склали 40% і 15,6%, а за десяту (1976–1980 рр.) – 18% і 10,3%. Сповільнення темпів розвитку господарства області спостерігалось і в одинадцятій п'ятирічці (1981–1985 рр.), коли середньорічні темпи зростання промислового виробництва склали 2,7%, а сільськогосподарського – 0,3%. Як видно, в 80-х роках, особливо в другій половині; в народному господарстві Полтавської області, як і в економіці всієї країни, стали проявлятися негативні тенденції. Почалось зниження темпів зростання національного доходу, фондівддачі, продуктивності праці. Інфляційні процеси, труднощі з наповненням ринку, розлагодження господарських зв'язків – все це разом з екологічними проблемами негативно позначилось на економічному розвитку Полтавщини. Деяке поживавлення економіки області спостерігалось в XII п'ятирічці (1986–1990 рр.) в результаті удосконалення управління, впровадження нового господарського механізму, структурної перебудови, зміни соціальної орієнтації господарства. Середньорічні темпи зростання випуску промислової продукції в 1986–1987 рр. становили 3,7%, сільськогосподарської – 4,3%. Проте частина підприємств не виконала планових завдань п'ятирічки. Гострими проблемами залишились забезпечення населення промисловими і продовольчими товарами, житлом, проблема зміцнення трудової дисципліни.

Перебудова вітчизняної економіки в період 1986–1991 рр., перехід до ринкових відносин, розширення прав підприємств, перехід їх на госпрозрахунок внесли значні зміни в структуру зайнятих в народному господарстві. Так, на початок 1991 р. в

області діяло 700 кооперативів, працювало на оренді 5 самостійних промислових підприємств, 15 будівельних організацій та 4 інших організації. Число працюючих в кооперативах та тих, що займаються індивідуальною трудовою діяльністю, збільшилось за 1990 р. на 52% і складало на початок 1991 р. 15,5 тисячі чоловік. Проте перехід до ринкової економіки, що пов'язаний з корінною зміною її структури і управління, в значній мірі обумовив зниження темпів суспільного виробництва. Так, зменшення обсягу промислового виробництва в області за 1991 р. склало близько 5%. При цьому 48% промислових підприємств знизили обсяг виробництва продукції. Не дивлячись на збільшення виробництва зернових, зменшився обсяг виробництва продукції сільського господарства, особливо тваринництва.

Проголошення державної незалежності України відкриває нові перспективи реконструкції господарства області. Першочерговим завданням в народному господарстві області є створення нових механізмів господарювання на основі нових законів про власність, землю та економічну суверенність підприємств і територій.

Л. І. ЯКОВЕНКО

**ВІДОМИЙ ВІТЧИЗНЯНИЙ ВЧЕНИЙ-
ЕКОНОМІСТ**

Яковенко Л. І. Відомий вітчизняний вчений-економіст [Текст] / Л. І. Яковенко // Історична пам'ять. – Полтава, 2004. – Вип. 1. – С. 199–202.

У грудні 2003 року виповнилося вісімдесят років визнаному спеціалістові з історії економічних учень, професорові кафедри політекономії Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Володимирові Семеновичу Жученкові.

В.С. Жученко народився в селі Келебердівка Решетилівського району на Полтавщині. Після закінчення середньої школи навчався у Київському державному університеті імені Т.Г. Шевченка, який закінчив у 1948 році. Після захисту кандидатської дисертації працював доцентом, завідувачем кафедри історії народного господарства (1960–1969), завідувачем відділу історії економічної думки в Україні Інституту економіки АН України, заступником директора Інституту економіки АН України (1969–1975). У київський період своєї творчої діяльності захистив докторську дисертацію (1974), близько двадцяти років працював викладачем Інституту підвищення кваліфікації викладачів суспільних наук Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка, читав лекції з проблем економічної політики в навчальних закладах Берліна.

Останні тридцять років багатогранна праця професора В.С. Жученка (це високе вчене звання він отримав у 1976 році) пов'язані з Полтавським державним педагогічним інститутом (з 1999 року педуніверситет) імені В.Г. Короленка. Тут він працював завідувачем кафедри політичної економії (1975–1992),

проректором із навчальної роботи (1978–1986). Нині продовжує трудитися на посаді професора кафедри політекономії. Понад 20 молодих науковців, серед них іноземці, захистили під його керівництвом кандидатські дисертації. Протягом багатьох років він є членом спеціалізованих учених рад, виступає опонентом на захистах кандидатських і докторських дисертацій. Був відповідальним редактором наукового збірника Інституту економіки АН УРСР «Історія народного господарства та економічної думки УРСР», членом редколегії «Збірника наукових праць ПДП імені В.Г. Короленка».

За свою плідну науково-педагогічну діяльність В.С. Жученко неодноразово заохочувався відзнаками Міністерства освіти і науки України, нагороджений медаллю А.С. Макаренка.

Як учений В.С. Жученко зробив вагомий внесок у розвиток вітчизняної економічної науки переважно за такими науковими напрямками: фундаментальні дослідження теоретичних проблем політекономії, основних напрямків розвитку економічної думки, методологічних та практичних аспектів економічної історії.

На нашу думку, зацікавленість світоглядним та науковим спадком світової інтелектуальної еліти, до якої належать визнані економісти, історики, філософи, пояснюється широтою мислення вченого, його допитливістю, тенденцією до критичного осмислення надбаного попередниками досвіду, усвідомленням теоретичного і практичного значення проблем. Майбутнє нашої країни значною мірою залежить від того, наскільки в ході реформування національної економіки вдається враховувати світовий досвід трансформації, особливості вітчизняних перехідних процесів, а також якою мірою процес трансформації базується на теоретичних і методологічних напрацюваннях відомих економічних шкіл.

Підкреслимо, що Володимир Семенович активно досліджує і науковими та педагогічними засобами пропагує здобутки саме *вітчизняної* економічної науки, в арсеналі якої є цінності світового значення, зокрема таких її представників, як С. Подолинський, М. Туган-Барановський, М. Грушевський.

Причому такі дослідження вчений проводив у ті часи, коли національна економічна культура практично не вивчалася, а, навпаки, робилися спроби її замовчування. Тим самим зроблений значний внесок до збереження «економічної україніки» як потужного компонента світової економічної думки, збагачення інтелектуального багажу науковців і студентства знанням національної економічної науки. До праць В. Жученка виявляють інтерес іноземні вчені, зокрема, японські дослідники зацікавилися аналізом творчості М. Зібера.

Окремо слід відзначити дослідження В.С. Жученка з економічного краєзнавства. Так, про основні етапи економічного розвитку Полтавщини, починаючи із стародавніх часів і до нашого часу, читачі книги «Полтавська область: природа, населення, господарство» довідуються з розділу, підготовленого Володимиром Семеновичем. У його краєзнавчих роботах зустрічаємо й опис економічної програми революційного народництва на Полтавщині, голодомору 30-х та 40-х років, аналіз розвитку окремих галузей народного господарства, у тому числі й торгівлі – біржової та ярмаркової.

Отже, науковий світогляд Володимира Семеновича характеризується широким спектром досліджуваної проблематики – від краєзнавчих досліджень до вивчення проблем загального економічного розвитку і світової економічної дімки. Це свідчить про різнобічність інтересів та творчого обдарування вченого, масштабність і глибину наукового мислення, здатність відшукати об'єкт для аналізу у процесах різного рівня, у тому числі й тих, які відбувалися в рідному краї. Роботи і погляди Володимира Семеновича відрізняються науковою глибиною, інтелектуальним пошуком, гуманістичним змістом.

За результатами досліджень В.С. Жученко опублікував понад 120 наукових робіт. Серед них: Критика буржуазної реформістської теорії другої промислової революції. – К.: Держполітвидав УРСР, 1964 (4 др. арк.); Зібер М. Коментатор і популяризатор економічної теорії К. Маркса. – К.: МВССО УРСР, 1968 (6 др. арк.); Соціально-економічна програма революційного народництва в Україні. – К.: Вид-во КДУ, 1969

(11 др. арк.); Становление и развитие советской экономической науки в Украинской ССР. – К.: Наукова думка, 1983 (12 др. арк.) (співавтори Т.І. Дерев'янкін, Л.П. Горкіна).

Сумою акумульованих колосальних знань, досвіду, практики Володимир Семенович щедро ділиться зі студентською молоддю, аспірантами, молодшими викладачами, колегами. Аргументовано, з використанням першоджерел, які цитуються переважно напам'ять, у його лекціях з історії економічних учень та економічної історії традиційно глибоко викладається багатоаспектний розвиток економічної думки, подається широка панорама становлення й еволюції економічної теорії. У зазначених курсах аналізуються не лише добре відомі теоретичні концепції минулого, а й такі сучасні школи і течії, як монетаристська доктрина, теорія людського капіталу, концепція ефективної конкуренції, теорія раціональних очікувань, постіндустріального суспільства та інші. Академізм знань професора В. С. Жученка є особливо цінним у той час, коли все ще несучасними і нединамічними залишаються знання деяких викладачів.

З усієї строкатості висновків теоретиків, іноді навіть їх неприємних суперечностей, В.С. Жученко як досвідчений лектор доводить до слухачів переважальні тенденції у розвитку економічної науки: еволюційний шлях розвитку економіки, необхідність соціальної й економічної рівноваги, пошук соціального компромісу, ідейного і політичного плюралізму; підкреслює прагматичний зміст концепцій та теорій, їхню спрямованість на вирішення практичних питань, які виникають перед суспільством. Такий підхід, безумовно, сприяє формуванню в слухачів економічного мислення та економічної культури, вміння адекватно сприймати різнобічну інформацію і раціонально поводитись у складних умовах ринкової трансформації. Теоретичне осмислення історії економічних учень, проведений разом із викладачем пошук закономірностей і суперечностей економічної теорії надають економічним знанням студентів системності й грамотності, виховують їх вільними у світосприйнятті від ідеологічних догм, озброюють розумінням особливостей нинішнього і майбутнього соціально-

економічного розвитку України, дозволяють бачити перспективу розвитку економіки в контексті світових інтеграційних процесів.

Патріот України, який щиро вболіває за долю свого народу, В.С. Жученко разом з тим є людиною європейського складу, широкого світогляду, бачить свою Батьківщину країною європейською, цивілізованою, включеною в процеси глобалізації на рівні з іншими країнами, сприяє такій інтеграції своїми науковими роботами і просвітницькою діяльністю.

СЛОВО ПРО ВЧЕНОГО

*Колектив
викладачів та
співробітників
фізико-
математичного
факультету*

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ ВОЛОДИМИРЕ СЕМЕНОВИЧУ!

Майже сорок із 65-ти років Вашої трудової біографії припадають на науково-викладацьку діяльність у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка.

Ви виплекали чимало талановитих дослідників, адже під Вашим керівництвом захистили кандидатські дисертації понад 20 молодих науковців, серед яких громадяни інших держав. Ви прищепили багатьом любов до суспільних наук. Ви переконували, що економічна думка є тим життєдайним джерелом, яке спроможне вгамовувати спрагу знань та сприяти розбудові держави.

Плідну роботу Вашого інтелекту відчували і студенти київських вишів, де ви працювали у 50-их – середині 70-х років ХХ ст., і слухачі курсів підвищення кваліфікації викладачів суспільних наук, де Ви читали лекції 20 років поспіль, і викладачі та студенти Полтавського педагогічного, у якому Ви завідували кафедрою політекономії, були проректором із навчальної роботи, продовжуєте працювати як професор.

З поважним ювілеєм Вас! Міцного здоров'я, енергії, натхнення, радості! Хай віра, надія, любов та премудрість-софія супроводжують Вас, хай береже Вас і дає Вам благословення Господь!

*Декан
фізико-математичного
факультету,
к. ф.-м. н., доцент Москаленко Ю.Д.*

***Ніколенко Сергій Степанович,**
доктор економічних наук,
професор, завідувач кафедри
економічної теорії та прикладної
економіки ВНЗ Укоопспілки
"Полтавський університет
економіки і торгівлі"*

Жученко Володимир Семенович – відомий український учений, визначний фахівець у галузі економічної теорії, доктор економічних наук, професор. Науково-дослідну роботу Володимир Семенович поєднує з викладанням економічних дисциплін у вищій школі. Наукові ідеї знаходять свій вираз і у лекціях, у спілкуванні зі студентською й аспірантською аудиторією, викладачами. Вагомий внесок він зробив у справу навчання та виховання студентської молоді, аспірантів Полтавського університету економіки і торгівлі, працюючи професором кафедри економічної теорії та прикладної економіки. Жоден студент, аспірант, доцент, професор, які звертаються до Володимира Семеновича за порадою, не залишаються без його уваги, завжди отримують належні консультації чи рекомендації.

Як ученому Володимиру Семеновичу завжди притаманне вміння обирати пріоритетні наукові напрями та шляхи їх реалізації – це необхідність соціальної та економічної рівноваги, пошук соціального компромісу, прагматичний зміст концепцій та теорій, їхня спрямованість на вирішення практичних питань, які виникають перед суспільством, що сприяє формуванню у слухачів економічного мислення та культури.

Життя професора В.С. Жученка – це гідний наслідування приклад служіння науці. Своєю працею він зробив великий

внесок у розвиток економічної думки в Україні й підвищення її авторитету в світі. До праць професора проявляють інтерес іноземні вчені, зокрема, японські дослідники зацікавилися аналізом творчості М. Зібера.

Володимир Семенович – це людина широкого кругозору, демократичних поглядів і переконань, талановитий учений, наставник, умілий керівник і організатор. У його особі поєднуються найкращі якості людини: мудрість та інтелект, чуйність і доброзичливість, бажання допомогти іншим. Його невтомна праця, свідомо громадянська позиція, патріотизм – взірець для багатьох, і не лише просвітян. Наукова спадщина професора заслуговує на визнання як цілком самодостатній внесок у розвиток вітчизняної наукової думки.

Наша подяка йому за його добрі справи невичерпна!

Лариса Олександрівна Лазоренко,
кандидат економічних наук,
доцент
Михайло Андрійович Бек,
кандидат економічних наук,
доцент

Наша перша зустріч із Володимиром Семеновичем Жученком відбулась ще в 60-х роках ХХ ст. у стінах Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка; він – викладач історії економічної думки, ми – студенти. Лекції його були ґрунтовні і цікаві, ми завжди їх відвідували і слухали з інтересом.

Працював Володимир Семенович з відомими вченими, організаторами і провідниками економічної науки в Україні, серед яких: Я.І. Кухаренко, І.С. Ястремський, А.А. Чухно, І.С. Ступницький, М.С. Черненко, М.С. Погорелов, Р.Х. Васильєва. Усі вони орієнтували нас на необхідність постійної праці для свого наукового і педагогічного зростання. Тому й не дивно, що років через п'ять після закінчення університету майже 80% наших одногрупників здобули вчений ступінь кандидата економічних наук.

Знали всі студенти і про захоплення Володимира Семеновича – футбол. На перервах хлопці намагалися завести розмову на футбольну тему, і Володимир Семенович темпераментно й емоційно обговорював футбольні події.

Згодом ми зустрілися з Володимиром Семеновичем уже в Полтаві. Працювали в різних вишах, але часто зустрічалися на семінарах, конференціях; зверталися до нього за порадами і допомогою.

Мені (Л.О.) довелось працювати і під керівництвом Володимира Семеновича на кафедрі політекономії в Полтавському державному педагогічному інституті імені В.Г. Короленка. Працювали дружно, злагоджено, бо були взаємоповага і взаєморозуміння.

Щиро вітаємо Володимира Семеновича з ювілеєм; бажаємо йому і всій його родині міцного здоров'я, щастя, благополуччя!

*Людмила Сергіївна Шевченко,
кандидат економічних наук,
доцент*

Так склалося, що професійне життя майже всієї нашої родини тісно переплелось з педагогічною та науковою діяльністю відомого в Україні та за її межами професора, доктора економічних наук Володимира Семеновича Жученка, з яким я працювала понад 13 років. Наш молодший син, навчаючись на історичному факультеті Полтавського педагогічного університету, слухав його лекції, складав іспити. Дружина сина та мій чоловік разом із Володимиром Семеновичем працювали у Полтавському університеті економіки і торгівлі.

Перше знайомство з Володимиром Семеновичем відбулося під час Національних курсів підвищення кваліфікації викладачів вишів у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. З того часу пройшло більш ніж 40 років, але ми пам'ятаємо ще молодого енергійного науковця, викладача, його фундаментальні лекції та творчі методологічні семінари.

Особливо важливим періодом у професійному житті всіх економістів Полтавщини вважаємо переїзд Володимира Семеновича в наше місто. На той час він був першим і єдиним професором, доктором економічних наук. Згодом його стопами пішли тепер відомі в Україні доктори наук, професори Л.І. Яковенко, С.С. Ніколенко, Б.Я. Кузняк та інші, які очолили кафедри економічної теорії в різних університетах Полтави.

Професор Жученко – так із великою повагою ми його завжди називаємо. Він не тільки відданий науковець, знаний педагог, він – чудова людина.

Ми зичимо йому в цьому поважному віці доброго здоров'я, натхнення. Ми любимо і поважаємо нашого дорогого колегу, наставника.

ЗМІСТ

ПЕРЕДНЄ СЛОВО.....	3
ЖУЧЕНКО ВОЛОДИМИР СЕМЕНОВИЧ.....	5
ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ ПРОФЕССОРА ВОЛОДИМИРА СЕМЕНОВИЧА ЖУЧЕНКА.....	7
ПУБЛІКАЦІЇ ПРО В.С. ЖУЧЕНКА ТА ЙОГО НАУКОВИЙ ДОРОБОК.....	14
НАУКОВА ШКОЛА ВОЛОДИМИРА СЕМЕНОВИЧА ЖУЧЕНКА.....	17
ЖУЧЕНКО В.С. , ЖУЧЕНКО Л.В. ІСТОРІЯ ГОСПОДАРСЬКОГО РОЗВИТКУ	19
ЯКОВЕНКО Л.І. ВІДОМИЙ ВІТЧИЗНЯНИЙ УЧЕНИЙ- ЕКОНОМІСТ	38
СЛОВО ПРО ВЧЕНОГО	43

Наукове видання

**Володимир Семенович
Жученко**

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ
ПОКАЖЧИК

До 90-річчя від дня народження

Редактори-бібліографи *В. В. Орехова, І. М. Лесунова*
Літературний редактор *Ю. І. Браїлко*
Технічний редактор *Т. А. Непокупна*
Комп'ютерна верста та дизайн *О. В. Мозок, А. В. Первушина*
Комп'ютерний набір та редагування *Ю. В. Бурмака*

Підписано до друку 20.10.2013 р. Формат 60x84/16.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк.3,72. Наклад 70 прим.

Віддруковано в ПНПУ імені В.Г. Короленка,
вул. Остроградського, 2, м. Полтава, 36003

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру серія ДК № 3817 від 01.07.2010 р.